

**4-kurs 61040300 -Yo'l hareketini tashkil etish bakalavr ta'lim yo'nalishi uchun «
Yo'l harakatini intellektual boshqarish va nazorat tizimlari»
fanidan yakuniy nazorat savollari**

1. «Транспорт тизими» тушунчасини моҳиятини ёритинг.
2. Интеллектуал транспорт тизими (ИТТ) ва уни Ўзбекистонда ташкил этиш хусусиятлари.
3. ИТТ ташкил этишнинг асосий авзалликларини санаб ўтинг?
4. Интеллектуал транспорт тизимларини тадбиқ этишда Европа тажрибасининг хусусиятлари.
5. ИТТ амалий архитектурасини шакллантиришнинг моҳияти.
6. ИТТ архитектурасини коммуникацион қатламларини мазмуни.
7. ИТТ функционал архитектураси: қуриш воситалари ва усуллари.
8. ИТТ қатламларининг асосий мазмунини ёритиб беринг.
9. ИТТ таянч технологиялари ва функциялари.
10. Шаҳарларда ИТТ фойдаланишнинг асосий йўналишлари.
11. Қайси технологиялар ёрдамида йўл ҳаракати хавфсизлиги таъминланаяпти?
12. Йўл ҳаракатини бошқаришнинг автоматлаштирилган тизимини (ЙХБАТ) мазмунини ёритинг.
13. ИТТни тадбиқ этиш қандай иқтисодий самара беради?
14. ИТТни қайси функциялари транспорт воситаси хавфсизлигини таъминлайди?
15. ЙХБАТ (АСУД) нинг ижтимоий, иқтисодий ва экологик самодарлиги нималарда намоён бўлади?
16. ИТТни тадбиқ этишда Европа тажрибасининг хусусиятлари.
17. ИТТни тадбиқ этишда Осиё тажрибасининг авзалликлари.
18. ИТТни қуришнинг Шимолий Америка тажрибасининг хусусиятлари.
19. ИТТ таркибини таърифлаб беринг.
20. Асосий иборалар ва тушунчаларни айтиб беринг.
21. ИТТ архитектурасини ёритиб беринг.
22. Транспорт оқимларини замонавий бошқариш тизимининг хусусиятларини ёритиб беринг.
23. Транспорт оқимларини бошқаришнинг интеграллашган бошқариш тизимини мазмунини ёритинг.

24. Топологик мажмуа: таркиби, алоқалари ва ИТТни тадбиқ этиш шароитидаги фаолияти.
25. Йўловчи хавфсизлигини оширишнинг энг оддий усулининг моҳияти нимада?
26. Йўлни ҳаракат қисмининг ҳолатини мониторинги қайси функцияларни бажаради?
27. Йўл ҳаракати қоидаларининг бузилиши қандай рўйхатга олинади?
28. Огоҳлантирувчи ускуналар қандай функцияларни бажаради?
29. Светодиодлар технологияси нимага асосланади?
30. «Яшил китоб»: унинг мазмуни нимадан иборат?
31. Сегмент дисплейлардан қандай мақсадлар учун ишлатилади?
32. Йўл ҳаракатини бошқаришнинг чизиқли тизими нимага асосланади?
33. Чизиқли бошқаришнинг биринчи мақсади нимани кўзлайди?
34. Чизиқли бошқаришнинг иккинчи мақсади нима учун хизмат қилади?
35. Чизиқли бошқаришнинг учинчи мақсадининг мазмуни нималардан иборат?
36. «Ramp Metering» (RM) тизими қандай ишларни бажаради?
37. Интеллектуал автомагистралларда қайси маълумотлар ёзилади?
38. Хайдовчилар маълумотларни қандай кўринишда намоён этади?
39. Қаерда ва қачон қисқа- ва узокмуддатли чеклашлар ишлатилади?
40. ИТТда инфор­мацион оқимлар қайси функцияларни бажаради?
41. Электрон тўлов тизими қандай ишлайди?
42. Парковкани бошқариш тизими қайси функцияларни бажаради?
43. Автомобилни парковкага статик ва динамик йўналтириш тизимлари нималар билан фарқланади?
44. Ахборотларни акс эттирувчи инфор­мацион табло қандай турларга ажратилади?
45. Йўл хўжалиги корхоналари қандай фаолият турларини олиб борапти?
46. Йўл қоламини илашиш коэф­фициенти нимага хизмат қилади?
47. Йўл шароити ва ҳаракат хавфсизлиги ўртасида қандай боғлиқлик мавжуд?
48. ИТТни яратиш ва фойдаланиш жараёнида—ГЛОНАСС тизими қандай ва­зифаларни бажаради?
49. Транспорт оқими тавсифини бериш учун қайси параметрларни ўлчаш лозим?
50. TFIS (Traffic Flow Information System) тизими қандай ишлайди?
51. Шаҳар транспортини бошқариш тизимлари қайси алгоритмлардан

фойдаланади?

52. Индивидуал транспорт воситалари учун нима мақсадда светофорларни бошқариш тизими ва ахборот тизимлари бирлашиши лозим?

53. Светофор ва транспорт воситаларини бошқаришда интеграция даражаларини моҳиятини ёритинг?

54. EFC электрон тўлов тизими қайси мақсадлар учун фойдаланилади?

55. Интеграл электрон тўлов тизимини моҳиятини ёритинг?

56. Транспортда прогрессив тарифлардан қандай фойдаланиш мумкин?

57. Тоннелнинг техник тизимлари қандай функцияларни бажаради?

58. Тоннелнинг функционал архитектурасининг моҳиятини ёритиб беринг?

59. Тоннелни асосий бошқариш станцияси: функциялари ва вазифалари.

60. Автомобиль тоннелда ҳаракатланса техник хавфсизлик қандай таъминланади?

61. Йўл ҳаракати хавфсизлигини оширишни таъминловчи интеллектуал транспорт тизимларини санаб беринг?

62. Йўл ҳолати назоратини таъминловчи ИТТ кичик тизимларини қиқачи ёритиб беринг?

63. Транспорт оқимиға таъсир этувчи информацион тизимларни санаб ва ёритиб беринг?

64. Стационар ва мобиль хизматлар қандай вазифаларни бажаради.

65. ИТТни коммуникацион тузилмаси қандай ишларни амалға оширади.

66. Ҳаракат жараёнида ҳайдовчига ёрдам берувчи тизим қандай ишларни амалға оширади?

67. Қайси тизим ва қандай қилиб ҳайдовчини хавфли вазият тўғрисида огоҳлантиради?

68. Nissan компанияси хавфсиз автомобилни ишлаб чиқишда қандай инновацияларни ишлаб чиқди?

69. Енгил ва юк автомобилларнинг актив хавфсизлигини оширишда қандай замонавий тизимлар ишлатилади?

70. Қайси тизимларни ва нима учун кичик телематика деб аташади?

71. Ҳайдовчига хавфсиз ҳаракатланишга ёрдам берувчи қандай тизимларни биласиз?

72. Тўқнашувларни олдиндан огоҳлантирувчи тизим қандай ишлайди?

73. Smartway тизими қандай вазифаларни бажаради?
74. Night View тизими хайдовчига қандай вазиятларда ёрдам беради?
- 75 Telematika tarixi va boshqaruvi.
- 76 Tizimning transport telematikasi arxitekturasini.
- 77 Transport telematikasining ierarxik tuzilishi.
- 78 Transport va telematik tizimlarning asosiy quyi tizimlari.
- 79.Shahar transportini boshqarish.
- 80 Shahar jamoat transportida telematika.
- 81 Haydovchilar xavfsizligini yaxshilash tizimlari.
- 82 Harakatning silliqqligini oshirish uchun vositalar.
- 83 Transport telematikasini joriy etishning milliy konsepsiyasini ishlab chiqish jarayoni.
- 84 .Shaharlardagi telematik tizimlar ierarxiyasi.
- 85.Shahar transport oqimini boshqarish tizimining telematik quyi tizimlari.
- 86 .Transport markazlarida harakatni boshqarish.
- 87.Tarmoqdagi transport oqimlarini boshqarish.
- 88 Avtonom boshqaruv.
- 89.Joriy vaqtda boshqarish.
- 90.Shahar yo'llari tarmoqlarida harakatni boshqarishni optimallashtirish usuli.
- 91.Harakat intensivligini tsikllar bo'yicha taqsimlash.
- 92.Yo'l bo'laklari bo'ylab harakat intensivligini taqsimlash.
- 93.Transut dasturida optimallashtirish vositalari,
94. Ssoot transport oqimini boshqarish dasturi.
95. Romanse transport oqimini boshqarish dasturi.
96. Tiqilish va baxtsiz hodisalarni aniqlash.
97. Ekspert boshqaruv usullari.
98. Transport markazidagi kechikish modeli.
99. Ekspert tizimlari.
100. Avtotransport vositalarini to'xtatish orqali boshqarish.
101. Shahar jamoat transportining ustuvor harakatini ta'minlash.
102. Avtoturargohlar va shaharlarda telematik qurilmalardan foydalanish.
103. Yo'l harakati xavfsizligini yaxshilash tizimlari.
- 104 .Chiziqli boshqaruv tizimi.

105. Avtomobilning joylashishini aniqlash usullari.
106. Telekommunikatsiya tarmoqlari.
107. Haydash uchun qo'llab-quvvatlash tizimi kontseptsiyasi.
108. Avtotransport vositalarini to'xtatmasdan tortish.
109. Yo'l tunneli telematik tizimning ajralmas qismi sifatida.
110. Telematik tizimlar bo'yicha Evropa jamiyati.
111. Xalqaro tashkilotlar doirasida standartlashtirish.
112. Transport markazlarida harakatni boshqarish.
113. Tarmoqdagi transport oqimlarini boshqarish.
114. Avtonom boshqaruv.
115. Joriy vaqtda boshqarish.
116. Shahar yo'llari tarmoqlarida harakatni boshqarishni optimallashtirish usuli.
117. Harakat intensivligini tsikllar bo'yicha taqsimlash.
118. Yo'l bo'laklari bo'ylab harakat intensivligini taqsimlash.
119. Transut dasturida optimallashtirish vositalari,
120. Ssoot transport oqimini boshqarish dasturi.
121. Motion transport oqimini boshqarish dasturi.
122. Tiqilish va baxtsiz hodisalarni aniqlash.
123. Ekspert boshqaruv usullari.
124. Transport markazidagi kechikish modeli.
125. Ekspert tizimlari.
126. Avtotransport vositalarini to'xtatish orqali boshqarish.
127. Shahar jamoat transportining ustuvor harakatini ta'minlash.
128. Avtoturargohlar va shaharlarda telematik qurilmalardan foydalanish.
129. Yo'l harakati xavfsizligini yaxshilash tizimlari.
130. Chiziqli boshqaruv tizimi.
131. Avtomobilning joylashishini aniqlash usullari.
132. Telekommunikatsiya tarmoqlari.
133. Haydash uchun qo'llab-quvvatlash tizimi kontseptsiyasi.
134. Avtotransport vositalarini to'xtatmasdan tortish.
135. Yo'l tunneli telematik tizimning ajralmas qismi sifatida.
136. «telematik tizimlar» atamalarini belgilang. «intellektual transport tizimlari» (ITS).

- 137.Itsni yaratishning asosiy maqsadlari nima (AQSh, Yaponiya, Evropa mamlakatlari misolida)?
- 138.Itsning asosiy tarkibiy qismlarini va ular hal qiladigan muammolarni nomlang.
- 139.Avtomobil transporti va yo'l sanoatida transport telematik tizimlarida qo'llaniladigan asosiy texnologiyalar va ularni qo'llashning asosiy yo'nalishlarini tavsiflab bering.
- 140.Sun'iy yo'ldosh navigatsiyasi asosida yo'lovchi tashish bo'yicha ANSDU ishining asosiy sxemasini tavsiflang.
- 141.Zamonaviy dispetcherlik boshqaruv tizimlarining xususiyatlarini nomlang.
- 142.Shahar yo'lovchi transporti yo'nalishining «dinamik modeli nimani anglatadi»?
- 143.Dispetcherlik boshqaruv tizimini jamoat transportidagi boshqa axborot tizimlari bilan integratsiyalashning xususiyatlari qanday?
144. Ma'lumotlar bazasi nima?
145. Ma'lumotlar bazasi qanday xossalarga ega bo'lishi kerak?
146. MB jadvallari orasida qanlay bog'lanishlar bor?
147. ER modeli asoschisi kim?
148. ER modeli ma'nosi nima?
149. Mohiyat va bog'lanish nima va u qanday tasvirlanadi?
150. Mohiyat atributlari deganda nimani tushinasiz?
151. Mohiyat atributlariga misol keltiring?
152. Bilimlar bazalari tushunchasi nimadan iborat?
- 153 Bilimlar bazasi qanday xususiyatlarga ega?
154. Bilimlar bazasi tizimi qanday asosiy tarkibiy kislmlarga ega?
155. Bilimlarni bilimlar bazasida namoyen kilganda qanday masalalarni xal qilish zarur?
156. Tablitsa ning vazifasi?
157. Zaproz ning vazifasi?
158. Forma ning vazifasi?
159. Otchet ning vazifasi?
160. Stranits ning vazifasi?
161. Makros ning vazifasi?
162. Modul ning vazifasi?
163. Master yordamida so'rovnoma qanday tayyorlanadi?
164. Konstruktor rejimida "zapros" haqida ma'lumot bering?

165. Formaga hisoblash maydonlarini kiritilishi haqida ma`lumot bering?
166. Accessning standart funksiyalar haqida ma`lumot bering?
167. Dispetcherlik boshqaruvining mohiyati nimada va u qaysi tarkibiy qismlarga bo'linadi?
168. Park ichidagi dispetcherlik vazifalari qanday?
169. Avtobuslarning liniyada muntazam ishlashini ta'minlash uchun boshqaruv usullarini sanab o'ting.
170. Avtomatlashtirilgan dispetcherlik boshqaruv tizimlarini qanday bilasiz?
171. Taksi transportini chiziqli jo'natish tartibini tavsiflang.
172. Markaziy dispetcherlik xizmatining asosiy vazifalarini ko'rsating.
173. Transportni tashkil etish va boshqarish ishlarida avtotransport ishlab chiqarishiga intellektual ekspert tizimlaridan foydalanishning afzalliklarini sanab o'ting?
174. Ekspert tizimlarining asosiy xususiyati nimada, ularning dasturiy ta'minotida qanday matematik usul qo'llaniladi?
175. Sun'iy yo'ldosh navigatsiya tizimlarining ishlashining asosiy tamoyillarini ayting.
176. Gps/navstar (AQSh) va GLONASS (Rossiya) sun'iy yo'ldosh navigatsiya tizimlarining asosiy xususiyatlarini sanab o'ting.
177. Ob'ektning joylashishini hisoblash uchun sun'iy yo'ldosh navigatsiya tizimlarida qo'llaniladigan koordinata tizimlarini tavsiflang.
178. Geoid tushunchasi va uning yer ellipsoidining matematik modeli qanday? Yerning matematik modeli nima uchun ishlatiladi?
179. Ob'ektning joylashishini hisoblashning asosiy bosqichlarini nomlang.
180. Nima uchun ob'ektning joylashishini hisoblash uchun ob-havo kerak kamida to'rtta navigatsiya sun'iy yo'ldoshining signallari ishlaydimi?
181. Nuqta koordinatalarini yozish variantlariga misollar keltiring yer yuzasi.
182. Masalan, WAAS tizimidan foydalangan holda sun'iy yo'ldosh differentsial tuzatish tizimlarining maqsadi va asosiy ishlash tamoyillari qanday?
183. Navigatsiya qabul qiluvchisining asosiy xususiyatlarini tavsiflang.
184. Avtomobil transportida geografik axborot texnologiyalaridan foydalangan holda foydalanish maqsadlari va hal qilinadigan asosiy vazifalarni ayting.
185. Yer yuzasining «karti » tushunchasi nima? Xaritaning asosiy elementlarini tavsiflang.
186. «shkala karta», «generalizatsiya» tushunchalarini tavsiflang. Topografik xaritalarning

standart masshtabini nomlang.

187. Xaritaning asosiy xususiyatlarini tavsiflang.

188. Kartografik proyeksiya, silindrsimon proyeksiya nima?

189. Topografik xaritalarning nomenklaturasi va chegaralanishi tushunchalarini tavsiflang.

190. Avtomobil portida geografik axborot tizimlari va hududning elektron xaritalaridan foydalanishning xususiyatlari qanday.

191. «vectorizatsiya», «baza va xaritaning maxsus qatlamlari tushunchalarini tavsiflang».

192. Vektor xaritalarini yaratish va tahrirlash xususiyatlarini tavsiflang.

193. Yo'l xo'jaligida dispetcherlik tizimlarini joriy etishning maqsad va vazifalarini ayting.

194. Federal yo'llarni saqlash bo'yicha ishlarni nazorat qilish tizimining arxitekturasini tavsiflang.

195. Ixtisoslashgan muharrir yordamida kompleks boshqaruv punktini tahrirlash jarayonining xususiyatlarini tavsiflang.

195. Bortdagi apparat va dasturiy ta'minot majmuasining umumiy xususiyatlarini sanab o'ting.

196 Haydovchilar xavfsizligini yaxshilash tizimlari.

197 Harakatning silliqqligini oshirish uchun vositalar.

198 Transport telematikasini joriy etishning milliy konsepsiyasini ishlab chiqish jarayoni.

199 .Shaharlardagi telematik tizimlar ierarxiyasi.

200.Shahar transport oqimini boshqarish tizimining telematik quyi tizimlari.

Fan óqutuvchi
Kafedra boshligi

M,Kamalov
J,Turgaev